

Metalurji Mühendisleri Odası
Döküm Komisyonu

Türkiye döküm sektörü ülkemizi dünyada ilk sıralarda temsil eden bir sanayi alanıdır. Örneğin ülkemiz dünyanın 28. büyük ekonomisi durumunda iken döküm sektörümüz 1998 itibari ile 14. sıradadır. Avrupa klasmanında ise ilk beştedir.

Son yıllarda makina ve otomasyon konusunda önemli yatırımlar yapan sektör, teknolojik olarak da iyi bir konumdadır. İnsan faktörü açısın-

dan da oldukça iyi durumdayız. Fedakar işçi ve mühendislerimiz dünya standartlarının çok altında ücretler ile dünya kalitesinde üretim yapmaktadır.

Mühendislerimizin bilgi ve tecrübe düzeyi yüksektir. Ancak klasik olarak okuma ve özellikle yazma alışkanlığımızın çok fazla olmaması nedeniyle bilimsel araştırma ve makaleler çok sayıda olama-

maktadır. Ancak her iki yılda bir Metalurji Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen Metalurji Kongreleri ve bu yılların arasında yine iki yılda bir Tüdöksad tarafından düzenlenen Döküm Sempozyumları ve fuarları bu alanda bilgi ve görgü birikiminin artmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca 2004 yılında Dünya Döküm Kongresi İstanbul'da yapılacaktır.

1998 Yılı Dünya Metal Döküm Üretimi Rakamları ve Türkiye'nin Yeri Kaynak (AFS Amerika Dökümcüler Birliği)

Ülke	Pik Döküm	Sfero Döküm	Temper Döküm	Çelik Döküm	Bakır Alaşımı	Alüminyum Alaşımı	Magnesyum	Çinko	Diğer	TOPLAM	Dünya Sıralaması	Avrupa Sıralaması
A.B.D.	5.456,700	3.771,000	204,300	1.434,600	295,200	1.619,100	54,000	344,700	44,100	13,383,700	1	
Çin		6.305,380	293,488	1,304,801	95,112	686,481		77,506		10,194,006	2	
Japonya	2,663,704	1,965,505	107,736	286,495	85,525	1,071,070	75	36,007	7,479	6,223,596	3	
Rusya	3,300,000			900,000		300,000				4,500,000	4	
Almanya	2,170,606	1,254,217	49,584	188,522	86,574	607,501	12,060	74,570	5,058	4,448,692	5	1
Hindistan	2,595,500	98,400	95,500	475,000		21,500				3,385,900	6	
Fransa	1,057,117	1,036,578	12,831	144,229	24,592	272,637		38,060	2,909	2,588,953	7	2
İtalya	1,080,771	337,213	3,350	77,088	126,800	598,500	7,700	97,800	1,300	2,330,722	8	3
İngiltere	877,600	716,100	27,400	96,800	16,200	169,300	1,400	19,500		1,924,300	9	4
Brezilya	978,000	329,000	29,000	93,000	20,000	102,000	7,000	12,000		1,570,000	10	
Kore	850,000	438,500	44,100	131,500	18,000	35,800			4,800	1,522,700	11	
Meksika	628,848	43,584	7,200	103,572	124,764	423,048		110,640		1,441,656	12	
Tayvan	660,766	173,655	12,462	64,195	49,079	249,449				1,209,606	13	
Türkiye	695,000	123,000	12,000	101,000	600	28,050		50		959,700	14	5
Kanada	702,100			163,800	11,100	63,800			2,100	942,900	15	
Ukrayna	628,828	28,000	23,000	223,921	9,007	16,515				929,271	16	6
İspanya	316,000	298,000	21,000	71,000	13,000	108,000	1,600	19,000	900	848,500	17	7
Polonya	460,000	81,000	24,650	62,200	21,000	50,700		5,300	3,000	707,850	18	8
Avustralya	328,000	135,000				81,000		204,300		544,000	19	
Cek Cumh.	348,360	26,610	11,610	106,420		41,280		204,300	3,500	537,780	20	9

Yıllar	Gri	Sfero	Temper	Çelik	Demirdışı	Toplam
1990	415,000	60,200	10,600	58,000		543,700
1991	400,000	55,000	10,500	53,000		518,500
1992	568,000	58,000	11,600	59,000		696,600
1993	620,000	69,500	11,600	56,000		757,100
1994	550,000	75,000	11,200	61,000		697,200
1995	606,000	79,700	12,960	65,960		764,350
1996	658,000	90,600	15,200	70,600		834,400
1997	706,000	86,500	14,000	94,400	24,350	925,250
1998	695,000	123,000	12,000	101,000	28,700	959,700
1999	590,000	107,000	8,000	103,000	31,000	839,000

Tablo 1 Türkiye Metal Döküm Üretimi (Tüdüksad)

Ülkemizde demir-çelik döküm sektörü oldukça güçlü iken demir dışı döküm sektörü aynı konumda değildir. Özellikle Alüminyum ve Bakır alaşımları dökümünde organize fabrika sayısı çok azdır. Üretim çoğunlukla atölye tipi işyerlerinde yapılmaktadır. Ancak özellikle son yıllarda Alüminyum enjeksiyon dökümhaneleri, otomotiv ve beyaz eşya üretimine paralel olarak artmaktadır. Makina ve araç üretimi arttıkça demir dışı üretiminde artması olağandır.

Ülkemizde döküm sektörüne paralel olarak döküm tedarikçileri de güçlenmekte ve dünyaya açılmaktadırlar. Malzeme üreticilerinin daha çok iç piyasa ile sınırlı olmalarına karşın dökümhane makinaları imalatçıları yatırımlardaki değişkenliği aşmak için ihracatlarını önemli ölçüde arttırmışlardır. İndüksiyon ocağı imalatçıları, kalıplama makinaları ve kum tesisi üreticileri, temizleme (kumlama) makinaları imalatçıları Ortadoğu ve Avrupa Ülkelerine önemli ihracatlar yapmaya

başlamışlardır. Alüminyum enjeksiyon makinaları imalatçıları ise iç piyasayı tamamen kapsamış ve Avrupa ülkelerine ihracat yapmaktadırlar.

Döküm sektörü için 1999 yılı tüm ülkemiz için olduğu gibi çok ağır geçmiştir. Özellikle 1999'un ikinci yarısı, hafiflemesi beklenen kriz etkileri 17 Ağustos ve 12 Kasım depremleri ile ağırlaşmış ve 1998 deki Asya ve Rusya krizleri ile başlayan ekonomik kriz nedeniyle 20'yi aşkın fabrika düzeyinde dökümhane kapanmıştır. Bunlardan fittings dökümhaneleri İzsal ve Haymak, eski Yazar Pompa kapanan en büyük dökümhanelerdir. Atölye düzeyindeki firmalardan kapananlar ise yüzlerce.

1998-1999 krizi ile birçok dökümhaneye ihracata başlamış yada mevcut ihracat oranlarını arttırmaya çalışmıştır. Ancak sipariş - model imalatı - deneme döküm önseri gibi uzun bir süreçten geçen yeni parça devreye alma işleri nedeni ile ihracat

artışı istenilen düzeyde olmamıştır. Halen ihracat toplam üretimin %15-20'si düzeyindedir. İhracatın artması beklenmektedir.

Nisan 2000'den itibaren artan otomotiv üretimi ile kapasite kullanım oranları artmış, Euro'nun enflasyonun altında artması nedeniyle de ihracat eğilimindeki artış yavaşlamıştır. Çin'den yapılan fittings ithalatına uygulanmaya başlanan %95'lik anti dumping vergisi nedeniyle fittings dökümhaneleri de 2000 Kasım'ına kadar kısmi bir canlanma göstermiştir. İnşaat sektörünün depremden sonra henüz toparlanamamış olması nedeniyle özellikle çelik dökümcülerinin üretimleri kriz öncesi düzeyinin hala çok altındadır. Ancak özellikle deprem konutları inşaatları ile çimento sektörü dolayısı ile çelik dökümcüler de yakında yoğunlaşmaları beklenmektedir.

Ancak IMF ve Dünya Bankasının dayattığı enflasyonu düşürme programı nedeniyle iyice istikrarsızlaşan ekonomi, 17 Kasım döviz krizi, 19 şubat siyasi krizi gibi etkilerle daha da istikrarsızlaşmaktadır.

Bugünkü konum ve ülkemizin gelişmeye olan açlığı nedeniyle önümüzdeki yıllarda döküm sektöründe gelişmenin süreceği ve dünyada ilk 19 arasına girilebileceği düşünülmektedir. Sanayileşmiş bir ülkenin stratejik sektörleri arasında Metalurji sektörü daima olmuştur. Bu nedenle ülkemizin ağır sanayisini korumalı, gözetmeli ve geliştirmeliyiz.